

چکیده

کشور ایران طی سال‌های اخیر در حال تجربه بی‌سابقه‌ترین روند کاهش جوانی جمعیت است. شناسایی جنبه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و مداخلات تعیین‌کننده و تاثیرگذار بر تصمیم‌گیری‌های باروری زوجین، نقش مهمی در برنامه‌ریزی و طراحی مدیریت جمعیت دارد. هدف از انجام این مطالعه، بررسی عوامل مداخله‌گر در روند فرزندآوری و افزایش جمعیت از بعد فرد، خانواده و جامعه بود.

مقدمه:

فرآیندهای تشکیل خانواده و تصمیمات باروری پیچیده هستند. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، جنبه‌های اجتماعی-اقتصادی و فردی، هنجارهای اجتماعی و همچنین نگرش‌ها برای برنامه‌ها و تصمیم‌گیری‌های باروری بسیار مهم هستند. کشور ایران طی سال‌های اخیر در حال تجربه بی‌سابقه‌ترین روند کاهش جوانی جمعیت است. مطالعات صورت گرفته در داخل کشور عوامل متعددی را در تغییر شکل ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و الگوها و تعیین‌کننده‌های مرتبط با تک‌فرزندی، کاهش باروری و فرزندآوری دخیل می‌دانند که دارای نقش قابل توجهی هستند که از مهم‌ترین این عوامل می‌توان به تغییرات فرهنگی و فردگرایی، تغییر ارزش‌های خانوادگی، مدرن‌گرایی، صنعتی شدن جوامع، جهانی شدن، دگرگونی در نقش و موقعیت زنان، سن ازدواج، افزایش تحصیلات، سقط جنین و میزان استفاده از رسانه‌های نوین، افزایش مصرف‌گرایی، مشکلات اقتصادی و درآمد پایین و... اشاره نمود. در این مقاله به بررسی نقش هر یک از عوامل مداخله‌گر در روند فرزندآوری و افزایش جمعیت از بعد فرد، خانواده و جامعه پرداخته شده است.

مواد و روش کار:

مطالعه حاضر یک مطالعه مروری می‌باشد که عوامل مداخله‌گر در فرزندآوری در ایران را بررسی می‌نماید. برای دستیابی به مقالات مربوطه در پایگاه‌های اطلاعاتی پابمد، ساینس دایرکت، گوگل اسکالر، مدلاین و وب‌آوساینس و با استفاده از کلمات کلیدی فارسی فرزندآوری، عوامل دخیل در فرزندآوری، ایران، عوامل بازدارنده و کلمات کلیدی انگلیسی *Factors Involved In Childbearing* , *Inhibiting Factors Iran* جست‌وجو انجام شد.

نتایج:

در نتیجه جست‌وجوی اولیه، ۱۵۷ مقاله وارد مطالعه شدند که بعد از بررسی و حذف مقالات تکراری، ۴۲ مقاله باقی‌مانده تجزیه و تحلیل شدند. مطالعات انجام‌شده بر عوامل مختلف دخیل نشان داد با توجه به اینکه تصمیم به فرزندآوری باید با اشتراک زوجین انجام پذیرد، بیشترین سهم در روند فرزندآوری متعلق به مشکلات اقتصادی و درآمد پایین و عدم اطمینان از رفاه فرزندان (نگرانی در مورد آینده خود یا تأمین آینده فرزند) است که از عوامل موثر بر کاهش نرخ باروری می‌باشد و پایین‌ترین سهم را در این میان فرد‌گرایی مادر و پدربر عهده دارد. شناسایی این عوامل می‌تواند به طراحی مداخلات مناسب برای بهبود شاخص‌های تولید مثل کمک کند.

منابع:

- رازقی نصرآباد حبیبه بی، حسینی زینب، شیخی محمدتقی. (۲۰۱۶). تجربه زیسته زنان شهر شیراز از تک‌فرزندی با تاکید بر چرایی و پیامدهای آن. *نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران*، ۸۲-۴۳(۲۱)۱۱
- سرای حسن. (۲۰۰۹). درچه جمعیتی ایران. *برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی*، ۳۳-۴۵(۱)
- شمس زینب، و نجفی محمدجواد. (۱۴۰۰). بررسی موانع فرزندآوری از منظرآیات و روایات (با رویکرد نقد ادکة فمینیسم). *تفسیر پژوهی*، ۹۹-۱۲۶(۱۶)
- عباسی‌شوازی محمدجلال، اسمعیلی نصیبه. (۲۰۲۱). رسانه، فرهنگ‌سازی و باروری: شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر باروری با استفاده از رویکرد فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی. *مطالعات راهبردی فرهنگ*، ۴۶-۱۷(۱)
- عرفانی امیر، جهانیش رویا، کلانتری عبدالحسین. (۱۳۹۹). فردگرایی و نیت باروری. *نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران*، ۲۳۹-۲۴۴(۱۵)
- علی‌دوستی عزالدین، ادهمی، عبدالرضا، کاظمی پور شهلا. (۲۰۲۱). عوامل اجتماعی-اقتصادی مؤثر بر نگرش به فرزندآوری: مطالعه موردی زوجین در آستانه ازدواج در شهر کرمانشاه. *پایش*، ۴۸۵-۴۷۱(۴)۲۰
- کاظمی پور. (۲۰۲۱). تغییرات فرهنگی و تحول خانواده معاصر با تاکید بر ازدواج و فرزندآوری. *رهپویه ارتباطات و فرهنگ*، ۲۲-۱۱(۱)
- کیا، حسین. (۱۳۹۷). ارائه الگوی مطلوب برنامه‌های نمایشی سیاسی جمهوری اسلامی برای تشویق به افزایش فرزندآوری. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*
- حیرایی سعیده، میرزائی‌حسین، حسینی درمیان غلامرضا. (۲۰۲۰). بررسی پدیدارشناسانه آگاهی زنان متأهل از فرزندآوری. *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۰-۳۱(۳)
- تقوایی فرد لیلا، کریمی مجیدرضا، راسخ کرامت‌اله. (۲۰۲۰). تأثیر مصرف رسانه‌های بر نگرش زنان به فرزندآوری در شهر چهرم. *پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر (علمی-پژوهشی)*، ۸۷-۶۷(۱۵)۸
- Afshar, P. F., Asgari, P., Shiri, M., & Bahramzad, F. (2016). A review of the Iran's elderly status according to the census records. *Galen Medical Journal*, 5(1), 1-6.
- Buber, I., & Fliegenschnee, K. (2011). *Are you ready for a child? A methodological triangulation on fertility intentions in Austria* (No. 3/2011). Vienna Institute of Demography Working Papers.
- Fürsich, E. (2010). Media and the representation of Others. *International social science journal*, 61(199), 113-130.
- Ghazanfarpour, M., Arghavani, E., Khadivzadeh, T., Saeidi, M., Kareshki, H., Irani, M., ... & Rajab Dizavandi, F. (2018). Childbearing motivation in Iranian engaged couples: A structural equation model. *International Journal of Pediatrics*, 6(4), 7563-7568.
- Heravi, Marzieh., Cheraghi Koutiani, E., & Herati, Mohsen. (2020). Analysis of single child injuries for parents With a religious and psychological approach. *Bi-Quarterly Journal of Islamic Studies on Social Injuries*, 2(1), 163-182.
- Kariman, N., Simbar, M., Ahmadi, F., & Vedadhir, A. A. (2014). Socioeconomic and emotional predictors of decision making for timing motherhood among Iranian women in 2013. *Iranian Red Crescent Medical Journal*, 16(2).
- Kariman, N., Simbar, M., Ahmadi, F., & Vedadhir, A. A. (2014). Concerns about one's own future or securing child's future: paradox of childbearing decision making. *Health*, 2014.
- Testa, M. R. (2014). On the positive correlation between education and fertility intentions in Europe: Individual-and country-level evidence. *Advances in life course research*, 21, 28-42.

Suggested Citation: Buber, Isabella; Fliegenschnee, Katrin (2011) : Are you ready for a child? A methodological triangulation on fertility intentions in Austria, Vienna Institute of Demography Working Papers, No. 3/2011, Austrian Academy of Sciences (ÖAW), Vienna Institute of Demography (VID), Vienna This Version is available at: <http://hdl.handle.net/10419/96993>